

Turun Sibelius-museo kiinalaisesta näkökulmasta

Miia Huttu

Säveltäjä Jean Sibeliuksen nimi houkuttelee Åbo Akademi -säätiön ylläpitämään Sibelius-museoon Turun Piispankadulle kesäisin huomattavasti enemmän ulkomaisia kuin suomalaisia kävijöitä. Tästä syystä tämänkertainen museokävijämme ei ole syntyperäinen suomalainen, vaan Turussa kansainvälistä kauppaa opiskeleva kiinalaissyntyinen Wenying Li. Mitä toisesta kulttuurista tuleva museokävijä saa irti Sibelius-museon uusitusta perusnäyttelystä?

Sibelius-museon tarkoituksena on Jean Sibeliuksen lisäksi esitellä suomalaista ja kansainvälistä musiikkia ylipäätään. Woldemar Baeckmanin suunnitteleman betonirakennuksen seinien sisälle kätkeytyy tänä keväänä uusitun Sibeliukselta käsittelevän perusnäyttelyn lisäksi myös laaja soitinnäyttely, mittava musiikkitieteellinen arkisto sekä konserttisali. Keskiviikkoisin järjestettävät konsertit lienevätkin näkyvin osa museon toimintaa.

*”Suomalaiseen kulttuuriin on aina mielenkiintoista tutustua”,
tuumii Turussa opiskeleva Wenying Li. Kuva: Miia Huttu.*

Suomessa jo yli kaksi vuotta asunut Wenying kertoo olevansa erittäin kiinnostunut suomalaisesta kulttuurista. Hän olikin ilahtunut kutsusta lähteä tutustumaan Sibelius-museoon, koska kaikki suomalaiseen kulttuuriin ja suomalaisuuteen liittyvä on hänen mukaansa aina yhtä kiinnostavaa. Wenying on käynyt Sibelius-museossa kerran aikaisemmin. Silloin hän ehti tutustua kunnolla vain museon soitinnäyttelyyn. Osittain tästä

syystä ja erityisesti siksi, että Wenying ilmoitti olevansa kiinnostunut Jean Sibeliuksesta henkilönä ja hänen merkityksestään suomalaiselle musiikille, päätimme suunnata suoraan Sibeliusta käsittelevään erillisnäyttelyyn.

Museon Sibelius-näyttely on rakennettu niin, että huoneen sisäpihan puoleisella seinällä esitellään Jean Sibeliuksen elämää sekä kronologisesti aikajanalla että teemoittain. Edustettuina ovat lapsuus ja nuoruus, avioliitto Aino Järnefeltin kanssa, Ainolan rakentaminen, Symposium-istunnot ravintola Kämpissä sekä sävellystyö. Huoneen vastakkaisella seinällä puolestaan käsitellään Sibeliukseen liitettyjä merkityksiä kansallisena symbolina ja taiteilijapersoonana. Huoneen keskellä olevat vitriinit antavat tietoa Sibeliuksen tavasta säveltää sekä aiheeseen liittyvästä tutkimuksesta.

Tullessamme näyttelyyn suuntasimme ensimmäiseksi Jean Sibeliuksen lapsuutta ja nuoruutta käsittelevän seinän äärelle. Wenying halusi tietää, mikä oli Sibeliuksen koko nimi ja hämmästyi, kun seinäteksti kertoi sen olleen Juhan Christian Julius Sibelius. Selitin hänelle Jean-nimen historiaa, vaikka myös seinäteksti olisi toki osannut kertoa, että Sibelius otti nimensä ranskankielisen version käyttöön edesmenneen merikapteenisetänsä innoittamana. Huomasinkin pian ottavani automaattisesti oppaan roolin, vaikka olimme sopineet alun perin, että kyseessä ei olisi opastettu kierros. En kuitenkaan malttanut olla valaisematta seinätekstien kertomia asioita hieman laajemmin, jos satuin tietämään niistä jotakin. Wenying oli hyvin kiinnostunut Jean Sibeliuksen ja Aino Järnefeltin suhteesta kertovasta osiosta ja innostui kuuntelemaan Sibeliuksen ensimmäisenä sävellyksenä pidettyä Vattendroppar kappaletta seinäkuulokkeista peräti kahteen kertaan.

Sibelius-museon konserttisalissa soi tietysti Sibelius. Kuva: Miia Huttu.

Sibeliuksen roolin ymmärtäminen vuosisadan vaihteen kansallisessa heräämisessä vaatii ulkomaalaiselta kävijältä melkoisesti pohjatietoa Suomen historiasta. Wenying ei ollut aikaisemmin kuullut puhuttavan Kalevalasta, joten seinätekstin maininta siitä, että Kalevala vaikutti taiteilijoiden tuotantoon, ei ensilukemalta auennut. Kun selitin, mikä Kalevala on ja

miten kuvassa oleva Gallen-Kallelan fresko liittyy siihen, Wenying purskahti nauruun. ”Ja minä kun luulin koko ajan, että se Kalevala on joku henkilö!” Mutta vaikka kansalliseepoksemme ei ollutkaan Wenyingille tuttu, niin Sibeliuksen Finlandian hän muisti kuullessa aiemmin konsertissa Turun konserttitalossa. Finlandian merkitys suomalaisille oli niin ikään hänelle selvä. Konserttissakin se oli soitettu heti Maamme-laulun jälkeen.

Näyttelyn taiteilijaelämää käsittelevässä osassa on esillä yksityiskohta Akseli Gallen-Kallelan maalauksesta Symposium, jossa on kuvattuna joukko juopuneita suomalaisen kulttuurielämän merkkimiehiä. Tiesin ennestään, että Wenying ei pidä suomalaiskansallista juopottelukulttuuria erityisen positiivisena asiana. Kerroin hänelle maalauksen aikanaan aiheuttamasta kohusta sekä Sibeliuksen railakkaista juomatottumuksista ylipäätään. Wenying oli sitä mieltä, että perheellisen miehen ei pitäisi istua yökausia ravintoloissa. Päätimme jättää suomalaiset juomatavat omaan arvoonsa ja siirryimme Sibeliuksen sävellystyötä käsittelevän seinän äärelle.

Kävimme melko nopeasti läpi tekstit Sibeliuksen luontosuhteesta, sinfonisesta kehityksestä ja Järvenpään hiljaisuudeksi kutsutusta kaudesta 1930-luvun taitteesta vuoteen 1957. Ohitimme täysin huoneen keskellä olevat vitriinit ja päätyseinälle asetetut kaksi tietokonetta, joiden avulla voi tutustua Sibeliusta käsittelevää internetsivustoon, ja suuntasimme suoraan näyttelyn toiseen huoneeseen.

Sibelius-näyttelyn toisessa huoneessa kävijä voi katsella eri aikoina tehtyjä lyhyitä dokumenttifilmejä tai kuunnella Jean Sibeliuksen radiohaastattelun. Vaihtoehtoja on yhteensä kuusi ja ne ovat kaikki suomenkielisiä, mikä aiheutti meille hieman päänvaivaa, sillä Wenyingin suomenkielentaito ei ole vielä kovin hyvä. Päädyimme valitsemaan dokumentin ”Sibelius kodissaan”, sillä se on osittain mykkäfilmi. Avuksi otimme myös sivupöydältä löytyvän englanninkielisen käännöksen. Katselimme hiljaisuuden vallitessa Sibeliusperheen perhe-elämää Ainolassa ja uutisfilmiä säveltäjän hautajaisista. Englanninkielistä käännöstä emme lopulta käyttäneet lainkaan.

Näyttelyn toinen puolisko käsittelee Sibeliuksen asemaa idolina ja kansallisena symbolina. Esillä on mm. Sibeliuksesta piirrettyjä pilakuvia, sikarilaatikko, Sibeliuksen hattu ja kävelykeppi, hänestä veistettyjä rintakuvia ja Yalen yliopiston tohtorin viitta muistuttamassa Sibeliukselle myönnetystä kunniatohtorin arvosta. Esinekavalkadia on höyrytetty selittävien tekstien lisäksi myös erilaisilla Sibeliukseen liittyvillä anekdooteilla ja sitaateilla. Käsitteilytapa on huomattavasti kevyempi ja rikkonaisempi kuin näyttelyn kronologisella alkupuoliskolla. Dokumenttifilmin jälkeen taisimme kuitenkin jo olla hieman väsyneitä, sillä kuljimme näyttelyn loppuosan varsin vauhdikkaasti. Pysähdyimme kuitenkin sikarilaatikon äärelle pohtimaan vielä toistamiseen Sibeliuksen epäterveellisiä elämäntapoja. Wenying nauroi makeasti Sibeliuksen huolettomalle toteamukselle, että viinan ja tupakan vaaroista häntä varoittaneet lääkärit olivat kaikki kuolleet ennen Sibeliusta itseään. Kerroin, että vaikka Sibelius tunnetaankin alkoholin suurkuluttajana, niin tosiasiaa säveltäjä eli elämästään kokonaista seitsemän vuotta täysin raittiina.

Poistuessamme Sibelius-näyttelystä museossa soiva taustamusiikki kiinnitti Wenyingin huomion. Päätimme istahtaa hetkeksi konserttisaliin kuuntelemaan kaiuttimista kuuluvaa Sibeliuksen pianokappaletta. Konserttisalin seinällä oleva kiinalainen gongi veti kuitenkin pian huomion puoleensa ja sai Wenyingin innostumaan. Hän kertoi, että keskellä oleva kirjoitusmerkki tarkoittaa ’hyvää onnea’ ja sitä ympäröivät taistelevat lohikäärmeet ovat hyvin tyypillinen kiinalainen kuva-aihe. ”Uskomatonta, että täällä on kiinalainen gongi”,

Wenying ihmetteli ilahuneena. Museon soitinnäyttelystä löytyi pian myös muita kiinalaisia soittimia, jotka olivat Wenyingille tuttuja.

Konserttitalin seinää koristaa kiinalainen gongi. – Lisäksi huomautettakoon, että museoesineisiin koskeminen on aina ankarasti kielletty. Kuva: Miia Huttu.

Mitä museokäynnistä sitten jäi tämänkertaisen koehenkilömme mieleen? Oliko jotakin, mikä oli erityisen mielenkiintoista? Yllättävää kyllä, kysyessäni nämä kysymykset, puhe palasi jälleen Sibeliuksen juomatottumuksiin. ”Hänen on täytynyt olla hyvin vahva luonne, kun hän on voinut lopettaa alkoholin käytön ja tupakoinnin kokonaan seitsemäksi vuodeksi”, Wenying pohdiskeli. Hän tuli siihen tulokseen, että Sibeliusta tulisi kunnioittaa jo pelkästään sen vuoksi, että säveltäjämestarilla on eläessään ollut harvinaista luonteenlujuutta ja sisäistä voimaa.

